

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра історії держави і права України і зарубіжних країн

С И Л А Б У С
навчальної дисципліни
«Історія та культура України»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність – 051 «Економіка»
Освітня програма / спеціалізація – «Бізнес-економіка»
Статус дисципліни – обов'язкова
Рік набору – 2021

Викладач – Гоцуляк Світлана Леонідівна,
к.ю.н., асистентка кафедри історії держави і права
України і зарубіжних країн

10 вересня 2021 р.

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Історії та культури України» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» фінансово-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 10 с.

Розробники

Гоцуляк Світлана Леонідівна – кандидатка юридичних наук, асистентка

Гарант освітньої програми

Шевченко Людмила Степанівна – докторка економічних наук, професорка

Затверджено на засіданні кафедри історії держави і права України та зарубіжних країн
(протокол №1 від 10 вересня 2021 р.)

Завідувач кафедри _____ В. Д. Гончаренко

Дані про викладачів

Назва навчальної дисципліни	Історія та культура
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова, належить до циклу навчальних дисциплін загальної підготовки.
Викладачі	Гоцуляк Світлана Леонідівна, к.ю.н., асистентка кафедри історії держави і права України і зарубіжних країн; НЮУ імені Ярослава Мудрого.
Контактний телефон	+38 057 704 92 94
E-mail	hotsuliaksvitlana@gmail.com
Консультації	Четвер – 14-00 – 15-00, Центральний корпус НЮУ, а. 35.

Анотація навчальної дисципліни

Історія та культура України є нормативною навчальною дисципліною і має на меті навчити студентів розуміти історичну діяльність і суспільне життя українського народу в соціально-політичній та державотворчій сферах суспільства. Навчальна дисципліна передбачає пізнання і використання закономірностей виникнення, розвитку і функціонування державних утворень на території сучасної України. Вивчення курсу передбачає надання студентам ґрунтовних знань про минуле українського народу, його державність, еволюцію державного ладу і форм правління, внесок у розвиток світової цивілізації; формування навиків наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку; набуття практичних навичок роботи з історичними джерелами і науковою літературою; вироблення умінь застосовувати набуті знання з історії у повсякденній діяльності, для орієнтації в суспільно-політичному житті, оцінки суспільних явищ і подій.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Історії та культури України» – навчальної дисципліни – надання студентам як знань із вітчизняної історії й культури, які є невід'ємними елементами формування повноцінного світогляду особистості, так і ґрунтовних знань про минуле українського народу, його державність, еволюцію державного ладу, форми правління і культурну спадщину.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань щодо розвитку суспільного ладу на різних етапах вітчизняної історії;
- розуміння сутності найважливіших суспільно-політичних й економічних процесів;
- оволодіння науковими підходами до аналізу характерних особливостей тих чи інших історичних періодів;
- опанування інструментарієм дослідження закономірностей державно-правового й культурного розвитку України;
- набуття умінь з виявлення перешкод і проблем, які виникали на шляху будівництва української державності;
- усвідомлення необхідності по-новому осмислити історію України й української культури, враховуючи актуальні наукові й методичні підходи.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: Історія економіки та економічної думки», «Економічна теорія», «Українська мова професійного спрямування».

Постреквізити: «Філософія».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

- застосовувати методологію історико-правових досліджень для оцінки розвитку суспільного ладу на різних етапах вітчизняної історії;
- інтерпретувати зміст основних категорій історико-правової науки й діалектичний зв'язок між ними;
- здатність пояснити призначення історико-правових методів, методик і технік їх застосування;
- вільно орієнтуватися в системі основних джерел історії та культури України ;
- здійснити аналіз головних закономірностей державно-правового розвитку України;
- використовувати різноманітні засоби й методи пошуку шляхів подальшого національного відродження України, утвердження на практиці її економічної та політичної незалежності;
- вміння аналізувати основні чинники й особливості розвитку культури в Україні, визначити ефективність модернізації національної системи освіти й науки;
- пояснити сутність, суспільну роль і необхідність формування правової культури;
- охарактеризувати здобутки української літератури і мистецтва, розвитку фізичної культури й спорту в Україні;
- сформулювати власні переконання щодо основних проблем історії та культури України на початку ХХІ ст.

**Розклад занять з навчальної дисципліни на 2020/2021 н.р.
для студентів денної форми навчання**

Дата	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
	1. Історія стародавньої України і Київської Русі.		Предмет і метод історії України
	2. Українські землі у Литовсько-польську добу.	2.1. Україна в часи раннього середньовіччя. <i>Основна література:</i> 1; 2; 3.	
	3. Гетьманщина від середини XVII до кінця XVIII ст.	2.2. Галицько-Волинська доба. Культура раннього середньовіччя. <i>Основна література:</i> 1; 2.	Найдавніша історія України. Праукраїнський етнос. Пам'ятки трипільської культури
	4. Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій кінець XVIII – перша половина XIX ст.	3. Соціально-економічний розвиток та культура Литовсько-польського періоду. <i>Основна література:</i> 1; 4; 5.	
	5. Наддніпрянська Україна та Західноукраїнські землі в другій половині XIX ст. Культура України.	4. Формування української національної держави. Новий адміністративно-територіальний поділ. Зборівський договір від 8 серпня 1649 р. Білоцерківський договір від 18 вересня 1651 р. <i>Основна література:</i> 1; 6; 7.	Адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Австро-Угорщини.
	6. Суспільно-політичний та економічний розвиток українських земель на початку XX ст.	5. Соціально-економічні і політичні наслідки скасування автономії України у складі імперій. Українська культура в другій половині XIX століття. <i>Основна література:</i> 5 – 8.	
	7. Відродження української національної державності (1917-1921 рр.).	6. Суспільно-політичний та культурний розвиток України кінець XIX – початок XX ст. <i>Основна література:</i> 7; 8; 15.	
	8. Встановлення більшовицької диктатури в Україні та втрата суверенітету.	Колоквіум	Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.

	9. Радянська модернізація України (1929-1938 рр.).	7.1. Українська держава періоду Української Центральної Ради. <i>Основна література:</i> 1; 8; 9.	Українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини: економічне становище та суспільно політичний лад.
	10. Україна в роки Другої світової війни і повоєнному десятилітті (1939- 1955 рр.).	7.2. Україна часів Гетьманату, Директорії та ЗУНР. <i>Основна література:</i> 1; 8; 10; 11.	
	11. України у період сповільнення темпів розвитку і застою. Україна за часів перебудови.	8. Більшовицький режим в Україні 1917-1920 рр. Кодифікація законодавства України у період нової економічної політики. Політика коренізації, її особливості і результати. Досягнення і прорахунки українізації. <i>Основна література:</i> 1; 13.	Україна в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (1953-1964 рр.).
	12. Розбудова Української незалежної держави.	Колоквіум	
		9. Перехід до НЕПу та державно-правові зміни в Україні. <i>Основна література:</i> 1; 14.	
		10. Командно-адміністративна система в галузі економіки, політики та культури. <i>Основна література:</i> 11; 12, 21.	
		11. «Відлига» в українській літературі та у мистецтві. «Шістдесятництво» в українській культурі. <i>Основна література:</i> 1; 7.	Опозиційний рух в другій половині 60-х — на початку 70-х років ХХ ст., його прояви.
		11.1. Зародження дисидентського руху в Україні та його особливості. Релігійна політика. <i>Основна література:</i> 7; 16.	
		11.2. Спроби реформування економіки в другій половині 60-х років ХХ ст. <i>Основна література:</i> 1; 8.	Демократизація суспільно-політичного життя (1985—1991р.).

		11.3 Зміни в соціальній та національній структурі населення у 70-х — на початку 80-х років XX ст. Форми діяльності дисидентів, їх політичні вимоги та боротьба за національне визволення. <i>Основна література:</i> 16, 17; 18.	Передумови проголошення незалежності України.
		12. Україна в умовах глобалізації. Науково-технічний прогрес та економічне співробітництво. Основні чинники та особливості розвитку культури в Україні. <i>Основна література:</i> 16; 17; 19.	Зміни в державному ладі після проголошення незалежності.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, іноземної літератури з досліджуваних питань;
- кейс-вимірювачі, вирішення тестових завдань;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів та іспиту;
- peer review.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у: Плани практичних занять і завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Історія та культура України» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» / уклад. С. І. Власенко, С. Л. Гоцуляк Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 10 с.
URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/pOSIBNIKI_2021/psz_IKU_2021.pdf

Інформаційне забезпечення курсу

Основна література

1. Бойко О. Д. Історія України: посібник. — К.: Видавничий центр "Академія", 2002. — 656 с.
2. Духовна спадщина Київської Русі / Редкол. О. В. Александров, А. Г. Баканурський, В. С. Горський. Київ. 1997. 186 с.
3. Ричка В.М. Київська Русь: проблема етнокультурного розвитку (конфесійний аспект). *Український історичний журнал*. Київ, 1994. № 10. С. 1-34. - Режим доступу: http://resource.history.org.ua/publ/Preprint_1994_10_1
4. Бойко І. Джерела права Галицько-Волинської держави (1199-1349 рр.). *Вісник Львівського Університету*. Сер. юрид. 2006. Вип. 42. С. 59–65.
5. Дашкевич Я. Українські землі в часах галицько-волинської державності (кінець Х - середина XIVст.). *Пам'ять століть*. 2002. № 4. С. 3–21.

6. Українська держава другої половини XVII–XVIII ст.: політика, суспільство, культура. — Київ: Інститут історії України НАН України, 2014. 671 с.
7. Історія української культури: У п'яти томах. Т. 3. Українська культура другої половини XVII - XVIII століть / Б.Є. Патон (голов.ред.), В.А. Смолій (ред.) - Київ: Наук. думка, 2003. 1246 с
8. Петровський В.В. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі / Петровський В.В., Радченко Л.О., Семененко В.І. — [2-ге вид., випр. та доп.]. —Харків: ВД «Школа», 2008. С.216–230.
9. Рум'янцев В. Лютнева революція 1917 року і створення Українського парламенту - Центральної Ради (до 90-річчя створення Центральної Ради). *Вісник Академії правових наук України*. 2007. №1 (48). С. 101-108.
10. Остафійчук В. Ф. Історія України: Сучасне бачення : учеб. пособие. — 3-ге вид., переробл. і допов. — Київ : Знання-Прес, 2006. 422 с.
11. Рум'янцев В.О. Українська державність у 1917-1922 рр. (форми і проблеми розбудови). - Харків: Основа, 1996. 164 с.
12. Купрійчук В. Політика культурного розвитку в історії українського державотворення (1917-1920 рр.) Збірник наукових праць НАДУ при Президентові України. 2011. № 1. С. 197-204.
13. Усенко И.Б. Первая кодификация законодательства Украинской ССР. Киев: Наук. думка, 1989. 118 с.
14. Історія конституційного законодавства України/ упоряд.: В.Д. Гончаренко, держ. будівництва та місц. Самоврядування Акад. прав. Наук України НДУ. — Х.: Право. 2007. — С.102 – 122.
15. Наливайко Д. Українське бароко / Д. Наливайко, Д. Горбачов. Харків : Акта, 2004. Т. 1. 636 с.
16. Українська та зарубіжна культура : навчальний посібник /за ред. М. М. Заковича. Київ: Знання, 2009. 589 с.
17. Історія української культури: курс лекцій / Л. В. Анучина, О. В. Бурлака, О. А. Лисенко та ін. — Харків : Вид-во «ФІНН», 2010. — С. 9 – 59.
18. Гончаренко, В. Д. Укрепление командно-административной системы управления и ее негативное влияние на общественно-политическую жизнь Украины (середина 60-х - начало 80-х гг.). Проблемы законности. Вып. 30. Харьков: Нац. юрид. акад. Украины им. Я. Мудрого. 1995. С. 68-74.
19. Українське суспільство, 1992-2009. Динаміка соціальних змін: зб. ст. / [за ред. В.Ворова, М.Шульги]. Київ: Ін-т соціол., 2009. 558 с.
20. Історія української культури : підручник / В.А. Качкан, О.Б. Величко, І-90 Н.М. Божко та ін. ; за ред. В.А. Качкана. — 3-є вид., випр. — Київ: ВСВ «Медицина», 2016. 368 с.
21. Косик Володимир. Україна під час Другої світової війни 1938-1945. / пер. з фр. Р. Осадчук. Київ - Париж – Нью-Йорк - Торонто, 1992. 703 с

Додаткова література

- Історія України: підручник / В.М. Литвин. — 5-те доповн. вид. Київ: Наук. думка, 2010. 831 с.
- Субтельний Орест. Україна: історія / Пер. з англ. Ю. І. Шевчука; Вст. ст. С. В. Кульчицького. Київ: Либідь, 1991. 512 с.
- Борисенко В. И. Курс української історії: 3 найдавніших часів до XX століття: навчальний посібник. - Київ: Либідь, 1998. 616 с.
- Кульчицький С. В., Мицик Ю. А., Власов В. С. Історія України. Київ: Києво-Могилянська академія, 2010. 595 с.

Бойко І. Й. Органи влади і право в Галичині у складі Польського Королівства (1349 – 1569 рр.) : монографія / І. Й. Бойко ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – 628 с.

Відейко М. Ю. Україна: від Трипілля до Антів. – Київ : Кріон, 2008. 280 с.

Головко О. М. Фінансова адміністрація Російської імперії в Україні (кінець XVIII – початок XX ст.): історико-правове дослідження. Харків : СІМ, 2005. 448 с.

Єрмолаєв В. М. Історія вищих представницьких органів влади в Україні : навч. посіб. Харків : Право, 2007. 280 с.

Конквест Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і голодомор. Луцьк : Терен, 2007. 456 с.

Культурологія: теорія та історія культури : навчальний посібник / за ред. І. І. Тюрменко. Видання 3-тє. Київ : Центр навч. літ.-ри, 2010. 370 с.

Українська культура в європейському контексті / Ю. П. Богуцький, В. П. Андрущенко, Ж. О. Безвершук, Л. М. Новохатько / за ред. Ю. П. Богуцького. – Київ: Знання, 2007. – С. 273–415.

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: активно працювати на практичних заняттях: брати участь в обговоренні дискусійних питань та розробленні кейсів, повною мірою долучатися до активних форм навчання, використовувати різноманітні джерела з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються.

Студентам *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, написанні наукових статей і рефератів.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» ([https://nlu.edu.ua/files/norm doc/kodeks academichnoyi etyky.pdf](https://nlu.edu.ua/files/norm%20doc/kodeks%20academichnoyi%20etyky.pdf)).

Під час аудиторних занять прошу використовувати мобільні телефони тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекцій). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації. Можна приносити із собою питну воду. В разі нагальної потреби можна виходити з аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Історії та культури України» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів передбачає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирьохбальною шкалою (0, 3, 4, 5). За результатами практичних занять із кожного з трьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 5 балів), що включається до підсумкової оцінки знань;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *колоквіумах*. Колоквіуми проводяться в усній або письмовій формі за білетами, зміст яких містить усі питання попередніх тем, а також тести. Проводяться два колоквіуми. Максимальна оцінка з кожного колоквіуму становить 10 балів.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 5.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів із навчальної дисципліни є *іспит*, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Питання для підготовки до іспиту розміщено в АСУ та в Планах практичних занять і завданнях для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Історія та культура України».

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Поточний контроль					Самостійна робота студентів	Підсумко вий контроль	Підсум кова оцінка знань
Практичні заняття			Колоквіуми			Іспит	
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Колоквіум № 1	Колоквіу м № 2			
max 5	max 5	max 5	max 10	max 10	max 5	max 60	max 100

Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮАУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34